

WICEPREZES RADY MINISTRÓW
MINISTER
KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
prof. dr hab. Piotr Gliński

Warszawa, 14 marca 2022 r.

BM-WP.070.1.14.2022.RD

Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu RP

Szanowny Panie Przewodniczący,

zgodnie z prośbą zawartą w Pańskim piśmie nr BPS.DKS.KU.0401.5.2022 z 25 lutego 2022 roku przekazuję opinię dotyczącą projektu ustawy o zmianie ustawy o opłatach abonamentowych (druk senacki nr 637).

Z poważaniem

Piotr Gliński

Załącznik:

Opinia MKiDN do druku 637

Opinia do projektu ustawy o zmianie ustawy o opłatach abonamentowych (druk senacki nr 637)

Projekt ustawy o zmianie ustawy o opłatach abonamentowych (druk senacki nr 637) opracowany przez Komisję Praw Człowieka, Praworządności i Petycji Senatu RP ma na celu realizację postulatów zawartych w petycjach obywatelskich wniesionych do Senatu RP (P10-103/20 i P10-129/20). Podstawowym założeniem projektu jest wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1689) mających na celu uchylenie obowiązku wnoszenia opłat abonamentowych przez osoby fizyczne.

W ocenie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego przedmiotowy projekt nie zasługuje na uwzględnienie, a jego przyjęcie w kształcie zaproponowanym przez Komisję Praw Człowieka, Praworządności i Petycji Senatu RP doprowadziłoby do niewydolności obecnie obowiązującego systemu finansowania mediów publicznych.

Za przyjęciem powyższego stanowiska przemawiają następujące argumenty:

1. W pierwszej kolejności należy zauważyć, iż wyłączenie osób fizycznych z grona podmiotów zobowiązanych do uiszczania opłat abonamentowych spowoduje, iż zaledwie niewielki procent przychodów spółek publicznej radiofonii i telewizji będzie pochodził z opłat abonamentowych. Zgodnie z art. 31 ust 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2017 r., Dz. U. z 2017 r., poz. 1414 ze zm., dalej jako: urit) przychodami spółek publicznej radiofonii i telewizji są przychody pochodzące z: 1) opłat abonamentowych, odsetek za zwłokę w ich uiszczaniu oraz kar za używanie niezarejestrowanych odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych w rozumieniu ustawy z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych, 2) obrotu prawami do audycji, 3) przekazów handlowych, 4) innych źródeł. Zgodnie z art. 31 ust. 2 urit, przychodami spółek mogą być również dotacje z budżetu państwa. Ustawodawca, umieszczając opłaty abonamentowe na pierwszym miejscu źródeł finansowania mediów publicznych, przesądził o uznaniu ich za najważniejsze źródło finansowania spółek publicznej radiofonii i telewizji. Według sprawozdania Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z działalności za rok 2020 w 2020 r. zarejestrowanych było łącznie 6 678 314 abonentów, z czego zaledwie 237 531 to abonenci instytucjonalni (tj. podmioty inne niż gospodarstwa domowe). Tym samym, po wejściu w życie przedmiotowej nowelizacji, opłaty abonamentowe stanowiłyby jedynie marginalny udział w finansowaniu publicznych jednostek publicznej radiofonii i telewizji.
2. Projekt ustawy - wyłączając gospodarstwa domowe od opłat abonamentowych - nie przewiduje zastępczego źródła finansowania dla mediów, co spowoduje, że realizacja przez nie misji publicznej byłaby zagrożona. Projektując nowy system finansowania mediów publicznych, należy upewnić się, że zapewni on jednostkom publicznej radiofonii i telewizji finansowanie na poziomie odpowiednim do ponoszonych przez nie wydatków. Przedmiotowy projekt w żaden sposób nie odnosi się do tej kwestii. Co więcej, w punkcie 6 OSR wnioskodawcy piszą, że: „można przypuszczać, że w krótkim okresie czasu jednostki publicznej radiofonii i telewizji w wyniku spadku przychodów i pogorszenia sytuacji finansowej podejmą działania dostosowawcze”. Można tylko domniemywać, jakie działania dostosowawcze senatorowie wnioskodawcy mają na myśli. Można przypuszczać, iż szukając innych źródeł finansowania, media publiczne zapewne zmuszone byłyby do zwiększenia finansowania z przekazów handlowych, co w efekcie doprowadziłoby do pogorszenia jakości misji publicznej i komercjalizacji ich oferty.
3. Wyłączenie osób fizycznych (gospodarstw domowych) z kręgu podmiotów zobowiązanych do uiszczania opłaty spowoduje utratę zasadności przyznawania mediom publicznym

rekompensaty. Corocznie przyznawana jednostkom publicznej radiofonii i telewizji rekompensata przysługuje za ubytek z wpływów opłat abonamentowych, który media ponoszą na skutek wprowadzonego przez ustawodawcę szerokiego katalogu osób fizycznych zwolnionych z abonamentu (art. 4 ust. 1 ustawy o opłatach abonamentowych). Będący przedmiotem opinii projekt (druk nr 367) przewiduje wyłączenie wszystkich osób fizycznych spod obowiązku uiszczania opłat abonamentowych, a więc konsekwentnie przewiduje też uchylenie art. 4 ust. 1 ustawy. Uchylenie obowiązku ponoszenia opłaty abonamentowej przez gospodarstwa domowe uniemożliwi więc wprowadzanie przepisów pozwalających na zastosowanie mechanizmu rekompensaty, o czym senatorowie wnioskodawcy informują w punkcie 5 i 6 OSR, omawiając skutki ustawy dla budżetu państwa. Jeżeli bowiem nie istnieje obowiązek uiszczania opłat przez osoby fizyczne, a co za tym idzie nie ma zwolnień niektórych kategorii tych osób od opłat abonamentowych, to niemożliwe jest rekompensowanie ubytku spowodowanego tymi zwolnieniami. Należy przy tym wskazać, iż znacząca część kwoty finansowania jednostek publicznej radiofonii i telewizji pochodzi właśnie z rekompensaty. Dostrzegają to autorzy wnoszonych do Senatu petycji, wskazując na rekompensaty jako jedno ze źródeł szerokiego finansowania mediów publicznych. Należy dostrzec niespójność takiego rozumowania.

Konkludując, należy jeszcze raz podkreślić, że uchylenie obowiązku uiszczania opłat abonamentowych nakładanego na gospodarstwa domowe, a co za tym idzie również możliwości rekompensowania ubytku spowodowanego ustawowymi zwolnieniami niektórych kategorii osób fizycznych z tego obowiązku, bez wprowadzenia alternatywnego źródła finansowania publicznego jednostek publicznej radiofonii i telewizji, skutkowałoby faktyczną likwidacją obecnego systemu finansowania mediów publicznych w Polsce.

Niezależnie od powyższego, należy wskazać, że w debacie publicznej dyskutowane są różne propozycje modyfikacji systemu finansowania mediów publicznych. Niemniej, w ocenie MKiDN, przyjęcie rozwiązań w kształcie zaproponowanym w druku nr 637 doprowadziłoby do całkowitego pozbawienia mediów publicznych w Polsce należytego finansowania realizowanej przez nie misji publicznej, co jest szczególnie istotne z perspektywy bezpieczeństwa informacyjnego w warunkach obecnych zagrożeń.